

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Прогрес в інформаційно-технологічній сфері поряд з об'єктивними благами, створив принципово нові потенційні загрози використання досягнень з цілями несумісними із завданнями підтримки миру та безпеки.

Усвідомлення необхідності дотримання принципів міжнародного права, забезпечення прав і свобод, невикористання інформаційно-комунікаційних технологій з протиправною метою, – все це привернуло увагу до розгляду проблем міжнародно-правового регулювання інформаційної безпеки, у тому числі і як підстави для обмеження інформаційних прав людини.

Обмеження інформаційних прав людини повинні застосовуватися лише «в особливих випадках»... в разі «неминучої потреби»... і державні органи мають застосовувати подібні заходи лише у разі, якщо вони дійсно необхідні в даній ситуації і ніякими іншими засобами поставлені завдання вирішити неможливо [3].

Інформаційна безпека – це стан захищеності встановлених законодавством норм та параметрів інформаційних процесів та відносин [4]. Причини виникнення інформаційної небезпеки можуть бути різними, але у всіх випадках вони зв'язані з природою інформації, її сутністю і роллю в життєзабезпеченні соціальних систем [1].

Постійне джерело інформаційних загроз корениться й у неурегульованих міжнародних відносинах, у міжнародній конкуренції і зіткненні національних інтересів, у войовничості націй, розбіжностей життєво важливих цілей і інтересів цілих держав.

Універсальний міжнародний договір з питань міжнародної інформаційної безпеки відсутній. Відсутні створені угодою суб'єктивні міжнародного права формально визначені правила, що визначають права і обов'язки, здійснення яких забезпечується юридичним механізмом.

Проте, склався цілий комплекс норм soft law, закріплений у резолюціях ГА ООН, які дозволяють визначити риси, окреслити контури, а у певних випадках і визначити елементи майбутнього механізму міжнародно-правового регулювання міжнародної інформаційної безпеки [8].

В ООН над цими питаннями працюють три комітети Генеральної Асамблеї.

Загальне бачення проблем майбутнього інституту міжнародної інформаційної безпеки відображено в резолюції за доповідями другого комітету – «Створення глобальної культури кібербезпеки» (A/RES/57/239). Проблема ускладнюється тим, що кількість загроз в інформаційно-технологічній сфері зростає. На сьогодні фахівці виокремлюють 42 види інформаційних загроз (від незаконного доступу, нелегального перехоплення і втручання у дані, до інформаційних війн). Наявність такого широкого кола інформаційних загроз та аналіз джерел загроз дозволяє стверджувати про два аспекти інформаційного впливу – технічний та змістовний. Мова йде про використання і вплив програмно-апаратними засобами, а також інформаційними (інформаційно-психологічними) засобами [2].

На сьогодні склалося два підходи до міжнародно-правового регулювання інституту міжнародної інформаційної безпеки.

Прихильники першого наполягають на комплексному підході до правового регулювання міжнародної інформаційної безпеки – із створенням міжнародно-правового механізму глобального інформаційного захисту від будь-яких інформаційних загроз, створенням спеціального міжнародного суду з інформаційних злочинів, спільній розробці технологій глобального захисту від інформаційних нападів.

Другий підхід не передбачає комплексного міжнародно-правового регулювання інформаційної безпеки. Передбачається виділення тільки терористичної та кримінальної складових. При цьому не розглядаються питання міжнародно-правового регулювання заборони розробки і використання інформаційної зброї, ведення інформаційних війн. Послідовники цього підходу вважають, що міжнародно-правове регулювання інституту можливе на регіональному рівні [7].

Міжнародно-правове регулювання інституту міжнародної інформаційної безпеки пішло шляхом виділення терористичного і кримінального аспектів і закріплення відповідних угод на регіональному рівні.

Особливою проблемою постають інформаційні війни як інструмент проведення зовнішньої політики держави. Не можна не зауважити, що окремі автори, розглядаючи інформаційну війну з позицій Статуту ООН, наголошують на тому, що вона є своєрідним застосуванням сили і носить протиправний характер [9].

Найбільш широке та демілітаризоване розуміння інформаційної війни пов'язане з її трактуванням як явного або скритного ціле-спрямованого інформаційного впливу систем одна на одну з метою отримання певного вирашу у політичній, економічній, ідеологічній сфері. Втім, варто розуміти інформаційну війну і як виключно інформаційно-ідеологічний вплив на населення [5].

Стурбованість виникає перш за все у зв'язку з можливістю використання колосального потенціалу інформаційних кібернетичних технологій в інтересах забезпечення військово-політичної переваги, силового протистояння, шантажу, тим самим відкриваючи нові напрямки гонки озброєнь [6].

Проблеми заборони розробки і використання інформаційної зброї і, як наслідок, інформаційної війни навряд можуть бути визначені лише на міждержавному рівні. Значної уваги цим питанням приділяють міжнародні організації (ООН, ЄС, СНД, ШОС, ОЕСР), які на сьогодні зосередилися на пошуку загальних підходів до вирішення правових проблем міжнародної інформаційної безпеки.

Література:

1. Губін С. О. Інформаційна безпека як результат розвитку громадянського суспільства // Матеріали міжнародної наукової конференції молодих науковців, аспірантів і студентів. – Одеса-Львів, 2008. – С. 64 – 68.
2. Забара І. М. Міжнародне інформаційне право: актуальні проблеми. Наукова доповідь. – К., 2011. – 23с.
3. Кормич Б. А. Організаційно-правові основи політики інформаційної безпеки: Автореф. ...д. ю. н.:12.00.07 / Національний університет внутрішніх справ МВС України. – Х., 2004. – 41с.
4. Кормич Б. А. Особливості правових гарантій інформаційної безпеки людини, суспільства та держави // Актуальні проблеми політики. – Вип. 24. – Одеса, 2005. – С. 134 – 145.
5. Короткий Т. Р., Коваль Д. А. Информационные войны как объект регулирования международного права // Інформаційна безпека. – 2010. – № 2 (4). – С. 70 – 78. – С. 72.
6. Крутских А. Информационный вызов безопасности на рубеже XXI века // Международная жизнь. – 1999. – № 2. – С. 82 – 89.
7. Смирнов А. И. Некоторые проблемы информационной безопасности в международных отношениях // Информация. Дипломатия. Психология – М.: Известия, 2002., с.353.
8. Шахбазян, К. С. Міжнародно-правові основи регулювання відносин в мережі Інтернет: Автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.11. – К., 2009. – 19 с.
9. Morth. T. Considering our Position: Viewing Information Warfare as a Use of Force Prohibited by Article 2(4) of the U. N. Charter // Case Western Reserve Journal of International Law 1998. P.567-600.